

Warszawa, 29 października 2025 r.

Opinia

o projekcie ustawy z dnia 15 września 2025 roku o zmianie niektórych ustaw w celu wykonania wyroku Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z dnia 23 listopada 2023 r. w sprawie Wałęsa przeciwko Polsce (skarga nr 50849/21) - w zakresie postępowań dyscyplinarnych

I. Uwagi ogólne

Przedmiotem niniejszej opinii jest analiza i ocena rozwiązań legislacyjnych w zakresie postępowań dyscyplinarnych proponowanych w projekcie ustawy z dnia 15 września 2025 roku o zmianie niektórych ustaw w celu wykonania wyroku Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z dnia 23 listopada 2023 r. w sprawie Wałęsa przeciwko Polsce (skarga nr 50849/21) (dalej jako ustawa zmieniająca).

Wszystkie uwagi zawarte w opinii, które wskazują jako punkt odniesienia projektowane zmiany w ustawie z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (dalej jako p.u.s.p.), z uwagi na ich systemowy charakter mają także, *mutatis mutandis*, zastosowanie do przepisów ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. – Prawo o ustroju sądów wojskowych (dalej jako p.u.s.w.).

Projektowane przepisy w zakresie postępowania dyscyplinarnego będące przedmiotem niniejszej opinii, tj. art. 1, art. 2 pkt 13, 20 i 27-29 oraz art. 7, a także przepisy intertemporalne, tj. art. 8-11 ustawy zmieniającej, to w znaczącej części powielenie rozwiązań zawartych w projekcie ustawy z dnia 21 stycznia 2025 r. o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw (nr UD 206; dalej jako projekt ustawy z dnia 21 stycznia 2025 r.), co do którego to projektu Komisja Kodyfikacyjna Ustroju Sądownictwa i Prokuratury (dalej jako Komisja

lub KKUSiP) przedstawiła już krytyczną opinię w dniu 15 kwietnia 2025 r.¹ Należy przy tym wskazać, iż przedstawiony projekt ustawy zmieniającej nie zawiera uzasadnienia, przez co Komisji nie są znane powody nie uwzględnienia jej wcześniejszych uwag, zawartych we wskazanej wyżej kwietniowej opinii.

Porównując oba ww. projekty ustaw w obszarze odpowiedzialności dyscyplinarnej sędziów stwierdzić należy, że opiniowany projekt ustawy zmieniającej obejmuje węższy przedmiotowo zakres rozwiązań, aniżeli poprzedni projekt ustawy z dnia 21 stycznia 2025 r. Projekt ustawy zmieniającej odnosi się bowiem tylko do przepisów dwóch ustaw, tj. ustawy p.u.s.p. oraz ustawy p.u.s.w., podczas gdy poprzedni projekt (tj. z dnia 21 stycznia 2025 r.) regulował tę materię także w odniesieniu do przepisów ustanowionych w innych ustawach (tj. w ustawie z dnia 25 lipca 2002 r. - Prawo o ustroju sądów administracyjnych, ustawie z dnia 28 stycznia 2016 r. - Prawo o prokuraturze czy ustawie z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym). Ponadto, przedstawiony projekt ustawy zmieniającej jest pozbawiony propozycji zmian przepisów o charakterze materialnym w zakresie kształtu i podstaw odpowiedzialności dyscyplinarnej (takimi były choćby przepisy art. 1 pkt 20-21 oraz art. 2 pkt 3 projektu ustawy z dnia 21 stycznia 2025 r.). W kontekście poprzedniego projektu zachowano jedynie propozycje zmian w przepisach o charakterze ustrojowym i procesowym w ustawie p.u.s.p. oraz w ustawie p.u.s.w. dotyczące trybu i sposobu powołania rzeczników dyscyplinarnych oraz ich zastępców, czy określenia sądu pierwszej instancji w zakresie postępowania dyscyplinarnego.

Z uwagi na ww. szczątkowość regulacji, a także poniżej wskazane uwagi szczegółowe, Komisja **opiniuje negatywnie** przedstawiony projekt ustawy zmieniającej wskazując, że kompleksowość kwestii odpowiedzialności dyscyplinarnej wymaga łącznego potraktowania zarówno materialnych podstaw tej odpowiedzialności, jak i procesu pociągania do odpowiedzialności, w szczególności sposobu ukształtowania ustroju sądownictwa dyscyplinarnego oraz postępowania przed nim.

¹ Opinia o projekcie ustawy z dnia 21 stycznia 2025 roku o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw (nr UD206) z dnia 15 kwietnia 2025 r. (dostęp online: <https://www.gov.pl/attachment/6f2eb0a7-987f-40df-b3ca-829cc6a5c092>), dalej jako opinia z 15 kwietnia 2025 r.

II. Uwagi szczegółowe do proponowanych zmian

A. Konieczność całościowego opracowania problematyki odpowiedzialności dyscyplinarnej

Komisja stoi na stanowisku, że wobec doniosłości problematyki odpowiedzialności dyscyplinarnej sędziów wskazane byłoby nie tylko łączne opracowanie kwestii materialnych i proceduralnych dotyczących tej odpowiedzialności, ale procedowanie ich w odrębnym projekcie aktu normatywnego. Ta ostatnia konstatacja związana jest w szczególności z koniecznością wykonania orzeczenia Europejskiego Trybunału Praw Człowieka (dalej jako ETPC) w sprawie Wałęsa przeciwko Polsce (skarga nr 50849/21). Mimo deklaracji wykonania tego wyroku wskazanej w tytule ustawy zmieniającej, projektowane w tej ustawie zmiany w zakresie postępowania dyscyplinarnego nie prowadzą w żadnym stopniu do wykonania tego wyroku. Nadto nie są to zmiany, których należałoby oczekiwać w związku z wykonaniem wyroku Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej (dalej jako TSUE) z dnia 5 czerwca 2023 r. w sprawie C-204/21, a które odnosiłyby się do podstaw odpowiedzialności dyscyplinarnej.

Całościowe opracowanie tej problematyki jawi się jako konieczne. Propozycje w tym zakresie zostały wskazane przez Komisję w projektach ustaw przedstawionych w dniu 3 lutego 2025 r.² jak i w opinii z dnia 15 kwietnia 2025 r. Taka całościowa regulacja powinna być przedmiotem odrębnych prac legislacyjnych. Jeżeli jednak projektodawca zdecydowałby się na umieszczenie już w tym projekcie całej niezbędnej regulacji co do postępowania dyscyplinarnego, to Komisja podtrzymuje swoje stanowisko wyrażone w opinii z dnia 15 kwietnia 2025 roku.

Komisja ponownie wskazuje, że w kontekście wykonania ww. wyroków działaniem niezbędnym (ale niewystarczającym) jest wyeliminowanie zmian art. 107 § 1 p.u.s.p, wprowadzonych ustawą z dnia 20 grudnia 2019 r. o zmianie ustawy - Prawo

² Projekty z 3 lutego 2025 r. ustawy o przywróceniu prawa do niezależnego i bezstronnego sądu ustanowionego na podstawie prawa przez uregulowanie skutków uchwał Krajowej Rady Sądownictwa podjętych w latach 2018–2025 oraz o zmianie niektórych innych ustaw (dostęp online: <https://www.gov.pl/web/sprawiedliwosc/projekty-aktow-prawnych-ustroju-sadownictwa-i-prokuratury>).

o ustroju sądów powszechnych, ustawy o Sądzie Najwyższym oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2020 r. poz. 190; tzw. ustawa kagańcowa) oraz ustawą z dnia 9 czerwca 2022 r. o zmianie ustawy o Sądzie Najwyższym oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1259). Zmiana ta jest konieczna, w szczególności z uwagi na pkt 2 sentencji wyroku TSUE z dnia 5 czerwca 2023 r. w sprawie C-204/21, w którym wskazano, iż:

„Przyjmując i utrzymując w mocy art. 107 § 1 pkt 2 i 3 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych, w brzmieniu nadanym ustawą z dnia 20 grudnia 2019 r. o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych, ustawy o Sądzie Najwyższym oraz niektórych innych ustaw i art. 72 § 1 pkt 1–3 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym, w brzmieniu nadanym rzeczoną ustawą z dnia 20 grudnia 2019 r., pozwalające na zakwalifikowanie jako przewinienie dyscyplinarne badania spełnienia wymogów Unii Europejskiej dotyczących niezawisłego i bezstronnego sądu ustanowionego uprzednio na mocy ustawy, Rzeczpospolita Polska uchybiła zobowiązaniom, które na niej ciążyą na mocy art. 19 ust. 1 akapit drugi TUE w związku z art. 47 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej, jak również na mocy art. 267 TFUE.”

Z uwagi na ww. wyrok TSUE, Komisja podkreśla konieczność zmiany art. 107 § 1 p.u.s.p., o czym szerzej jest mowa w opinii Komisji z dnia 15 kwietnia 2025 r. (str. 31-33). Zmiana ta mogłaby polegać na przyjęciu następującej treści wskazanego przepisu:

„Sędzia odpowiada dyscyplinarnie za przewinienia służbowe (dyscyplinarne), w tym za oczywistą i rażącą obrazę przepisów prawa lub uchybienie godności urzędu”.

Użycie alternatywy zwykłej w postaci spójnika „lub” – w miejsce spójnika koniunkcji „i” – pomiędzy elementem oczywistej i rażącej obrazą przepisów prawa (taka podstawa odpowiedzialności nie jest kontestowana w orzeczeniu TSUE – Wielka Izba z dnia 15 lipca 2021 r. w sprawie C-791/19- por. pkt 137) oraz uchybieniem godności urzędu, zapobiega wykładaniu tego przepisu w taki sposób (por. A. Malinowski, *Redagowanie tekstu prawnego. Wybrane zagadnienia logicznojęzykowe*, Warszawa 2008, s. 66-67), aby „uchybienie godności urzędu” trzeba było wiązać z oczywistą i rażącą obrazą przepisów prawa, a zatem sferą orzeczniczą (por. np. wyroki

SN: z dnia 27 czerwca 2002 r. SNO 18/02; z dnia 26 lutego 2016 r. SNO 79/15; z dnia 27 kwietnia 2017 r. SNO 4/17). Taka konstrukcja językowa nie powoduje żadnych wątpliwości co do charakteru czynu podlegającego odpowiedzialności dyscyplinarnej, dając podstawę do pociągnięcia do odpowiedzialności sędziego także za takie zachowania, które nie mają bezpośredniego związku ze sferą orzeczniczą, ale stanowią uchybienie godności zawodu.

Negatywną konsekwencją braku w projekcie propozycji zmiany art. 107 § 1 p.u.s.p. (w przeciwieństwie do projektu ustawy z dnia 21 stycznia 2025 roku) jest brak uchylenia przepisu § 1a w art. 109 p.u.s.p. (co przewidują projekty KKUSiP ustaw z dnia 3 lutego 2025 roku – art. 43 pkt 28).

Negatywnie należy ocenić także brak w projekcie ustawy zmieniającej propozycji zmiany w odniesieniu do Izby Odpowiedzialności Zawodowej Sądu Najwyższego (dalej jako IOZ), której skład osobowy kreowany jest przez organ władzy wykonawczej, a sposób dokonania wyboru był nieprzejrzysty i spowodował obsadzenie organu sądowego (sądu w rozumieniu Konstytucji) osobami, które nie mogą wydawać orzeczenia jako sąd ustanowiony ustawą. Brak takiego rozwiązania nie daje szansy na prawidłowe funkcjonowanie systemu sądownictwa dyscyplinarnego. Propozycja reformowania sądu pierwszej instancji bez podjęcia koniecznych zmian co do sądu odwoławczego jawi się jako rozwiązanie szczątkowe, a przy tym nie przynoszące pozytywnego efektu w zakresie prawa do sądu oraz rzetelności i sprawności postępowania dyscyplinarnego.

Co prawda Komisja odnotowała, że zmiany w zakresie kompozycji IOZ zostały zaproponowane w projekcie z dnia 7 października 2025 r. ustawy o przywróceniu prawa do niezależnego i bezstronnego sądu ustanowionego na podstawie prawa przez uregulowanie skutków uchwał Krajowej Rady Sądownictwa podjętych w latach 2018-2025)³, ale rozwiązanie to jest niewystarczające. Aktualne są zatem uwagi wyrażone szczegółowo w opinii z dnia 15 kwietnia 2025 r., dotyczące utworzenia i ukształtowania IZO, a także braku propozycji całościowej zmiany tej kwestii. (str. 37-39 wskazanej opinii).

³ Projekt dostęp online: <https://www.gov.pl/attachment/6b87dfea-7ecd-438b-b027-8f82f82f2568>).

W końcu należy ogólnie odnieść się do tych przepisów projektu ustawy zmieniającej, które w stosunku do projektu ustawy z dnia 21 stycznia 2025 r. zachowano. Otóż przepisy te, w zestawieniu z treścią przepisów w projekcie ustawy z dnia 21 stycznia 2025 r., nie uległy żadnym zmianom, choć w opinii Komisji z dnia 15 kwietnia 2025 r. wyrażono – przy ogólnym pozytywnym stanowisku – istotne zastrzeżenia co do braku określonych rozwiązań (np. brak regulacji dotyczącej odwołania Rzecznika i zastępców Rzecznika przed upływem kadencji). Ponownie więc podkreślić należy, że przedstawiony do zaopiniowania projekt ustawy zmieniającej nie zawiera uzasadnienia, przez co Komisja nie jest w stanie inaczej odnieść się do proponowanych rozwiązań, jak tylko powielić i uszczegółowić swoje wcześniejsze uwagi, wskazane w opinii z 15 kwietnia 2025 r. Komisji nie jest bowiem znany powód pozostawienia wcześniej (tj. w ww. opinii z 15 kwietnia 2025 r.) negatywnie ocenionych regulacji, w szczególności niewiadomym jest, czy taki zabieg wynika z odrzucenia argumentacji opinii z dnia 15 kwietnia 2025 r., czy też jest wynikiem jej zignorowania. W konsekwencji, Komisji w tym zakresie przedstawiono do zaopiniowania w istocie ten sam projekt, mimo wcześniejszych uwag krytycznych.

B. Struktura sądownictwa pierwszoinstancyjnego

Najistotniejsza zmiana w zakresie postępowań dyscyplinarnych proponowana w ustawie zmieniającej dotyczy zniesienie sądów dyscyplinarnych (art. 7 tej ustawy) i powrót do rozwiązania, w ramach którego sądy apelacyjne są sądami dyscyplinarnymi pierwszej instancji, a sędziowie sądów apelacyjnych są sędziami orzekającymi w sprawach dyscyplinarnych (por. art. 2 pkt 27 projektowanej ustawy zmieniającej). Propozycja ta stanowi w istocie przywrócenie struktury sądownictwa pierwszoinstancyjnego, jaka istniała sprzed zmianą wprowadzoną na mocy art. 108 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (Dz.U. z 2018 r. poz. 5). Zestawiając obecnie obowiązujące przepisy z projektowanymi w ramach ustawy zmieniającej należy stwierdzić, że zaletą proponowanej zmiany polegającej na uchyleniu przepisów art. 110a-110c p.u.s.p. (art. 2 pkt 28 ustawy zmieniającej) jest to, iż sędziowie sądu dyscyplinarnego pierwszej instancji nie będą kierowani do orzekania (powoływani do tego sądu) przez Ministra Sprawiedliwości. Ta okoliczność od strony

ustrojowej gwarantuje brak wpływu przedstawiciela władzy wykonawczej na kształt osobowy korpusu sędziów dyscyplinarnych w pierwszej instancji.

Komisja już w opinii z dnia 15 kwietnia 2025 r. przedstawiła stanowisko (nieuwzględnione w toku dalszych prac), że lepszym rozwiązaniem byłoby obsadzenie sądu dyscyplinarnego (na poziomie sądu apelacyjnego) sędziami różnego szczebla, dysponującymi autorytetem środowiskowym i doświadczeniem zawodowym. Sędziowie ci mogliby być wybierani przez organy samorządu sędziowskiego. Takie rozwiązanie zwiększyłoby reprezentatywność sądownictwa dyscyplinarnego, wzmocniłoby samorządność środowiska sędziowskiego, a także pozwalałoby na wzbogaconą analizę spraw deliktów dyscyplinarnych z perspektywy różnych doświadczeń orzeczniczych i osobistych (str. 38 opinii z dnia 15 kwietnia 2025 r.).

Ponownie więc Komisja zwraca uwagę na przyjęte – jej zdaniem – nietrafne modelowo rozwiązanie przekazujące rozpoznawanie spraw dyscyplinarnych sędziom sądów apelacyjnych. O ile zaproponowane umiejscowienia tych sądów w strukturze sądownictwa („w” sądach apelacyjnych, a nie „przy” sądach apelacyjnych) może być zaakceptowane, o tyle rozwiązanie stanowiące, że do orzekania w sądzie dyscyplinarnym są uprawnieni tylko sędziowie danego sądu apelacyjnego ponownie wymaga krytyki. Taka propozycja zmierza w przeciwnym kierunku niż inne zmiany proponowane w projekcie, a mające na celu wzmocnienie demokratyzacji organizacji sądownictwa. Jak wskazano powyżej należałoby więc opowiedzieć się za modelem, który realizuje obydwa postulaty: 1) szerokiego udziału sędziów różnych szczebli sądownictwa w sądownictwie dyscyplinarnym; oraz 2) braku wpływu Ministra Sprawiedliwości na składy sądów dyscyplinarnych.

Pierwszy z tych postulatów mógłby zostać zrealizowany poprzez wybór sędziów dyscyplinarnych przez organy reprezentujące ogół sędziów, takie jak zgromadzenia przedstawicieli sędziów apelacji, co wzmocniałoby także autorytet wydawanych orzeczeń. Konsekwencją wprowadzenia takiego sposobu wskazywania sędziów dyscyplinarnych byłoby utrzymanie kadencyjności wykonywania obowiązków, co z kolei powodowałoby możliwość rotacji sędziów dyscyplinarnych, a przez to większe zaangażowania sędziów wszystkich szczebli we współkształtowanie wysokich standardów etycznych i zawodowych. Wymagałoby to uzupełnienia projektowanego art. 36c p.u.s.p. o kolejne zadanie ustawowe przewidziane dla

zgromadzenia przedstawicieli sędziów apelacji. Jednocześnie mogłyby zostać zachowane dotychczasowe wymogi formalne dla kandydatów przewidziane w art. 110a § 1 p.u.s.p., co do stażu na stanowisku sędziego, lecz już z pominięciem kompetencji opiniodawczych Krajowej Rady Sądownictwa.

Osoby tak wybrane uzyskiwałyby z urzędu delegację do orzekania w sprawach dyscyplinarnych w sądach apelacyjnych na czas wykonywania funkcji sędziego dyscyplinarnego (tj. kadencji 6 lat). Delegacja ta stwierdzana byłaby przez Ministra Sprawiedliwości i miała charakter nieodwołalny przed końcem kadencji, co wykluczałoby wpływ Ministra na kształt sądownictwa dyscyplinarnego (co stanowi realizację drugiego z postulatów podniesionych wyżej).

Przy tym konieczne byłyby także zmiany ustawowe dostosowujące do powyższego modelu niektóre inne przepisy, np. przewidujące istnienie wydziałów dyscyplinarnych Sądów Apelacyjnych; regulujące sposób powoływania przewodniczącego takiego wydziału, którym byłby najstarszy służbą wybrany sędzia, a który wyraziłby na to zgodę; czy też dotyczące możliwości orzekania w składzie orzekającym wszystkich sędziów delegowanych.

Komisja przy tym ponownie wskazuje, że projektowanie konkretnych zmian w zakresie pożądanego kształtu organów dyscyplinarnych wykracza poza przedmiot i cele niniejszej opinii, co jednocześnie przemawia po raz kolejny za tezą o konieczności regulacji tej kwestii w osobnym akcie normatywnym, którą wyrażono w uwagach ogólnych niniejszej opinii.

C. System wyłaniania sędziów sądu dyscyplinarnego

Przyjmując założenie znowelizowanego art. 110 p.u.s.p., w projekcie pozostawia się bez zmiany art. 111 p.u.s.p., co oznacza, że składy sądu dyscyplinarnego będą losowane (zgodnie z obecną treścią art. 111 p.u.s.p.). Likwidacja dotychczasowego systemu wyłaniania sędziów sądu dyscyplinarnego oraz funkcji prezesa sądu dyscyplinarnego powinna jednak skutkować wskazaniem w ustawie, kto dokonuje losowania składów i kto dokonuje pierwszych czynności w sprawie, kiedy ta sprawa wpływa do sądu dyscyplinarnego. Usunięcie przepisów art. 110a-110c p.u.s.p. (art. 2 pkt 28 ustawy zmieniającej) tworzy lukę, którą co prawda

można usunąć w procesie interpretacji, to jednak jej wypełnienie powinno nastąpić poprzez wyraźne doprecyzowanie w ustawie, zwłaszcza że dotyczy tak istotnej kwestii dla funkcjonowania sądownictwa dyscyplinarnego, jakim jest regulacja dotycząca organu przeprowadzającego losowanie. Na kwestię tę zwracano uwagę także w opinii KKUSiP do projektu ustawy z dnia 21 stycznia 2025 r. (str. 38).

D. Procedura powoływania rzeczników dyscyplinarnych i ich zastępców

Kolejna z istotnych zmian w obszarze postępowania dyscyplinarnego to odmienna konstrukcja powoływania Rzecznika Dyscyplinarnego Sędziów Sądów Powszechnych, dwóch jego Zastępców oraz zastępców rzecznika dyscyplinarnego działającego przy sądzie apelacyjnym i okręgowym (art. 2 pkt 29 projektu). W zestawieniu z obecnym stanem prawnym zmiana ta musi być oceniona pozytywnie, skoro Minister Sprawiedliwości ma powoływać Rzecznika Dyscyplinarnego Sędziów Sądów Powszechnych oraz dwóch jego Zastępców spośród osób mu przedstawionych przez zgromadzenia ogólne sędziów, co zawęży potencjalne arbitralne działanie Ministra Sprawiedliwości. Co więcej, w przypadku zastępców rzeczników działających przy sądach apelacyjnych i okręgowych, o ich wyborze decydują same zgromadzenia sędziów, co prowadzi do uzyskania przez nich większego mandatu środowiskowego i wzmacnia ich pozycję w zakresie pełnionej funkcji.

W ramach uwag Komisja proponuje jednak rozważenie, czy kandydata na Rzecznika Dyscyplinarnego Sędziów Sądów Powszechnych nie powinno wybierać zgromadzenie przedstawicieli sędziów apelacji (w miejsce projektowanego w ramach art. 2 pkt 29 ustawy zmieniającej rozwiązania odnoszącego się do zgromadzeń ogólnych sędziów sądów apelacyjnych - projektowany art. 112 § 3 i 3a p.u.s.p.), skoro i tak wybór jest dokonywany spośród sędziów wszystkich szczebli sądownictwa w danej apelacji (projektowany art. 112 § 3 i 3a p.u.s.p.), a zgromadzenie ogólne sędziów sądów apelacyjnych wybiera już zastępcę rzecznika dyscyplinarnego działającego przy sądzie apelacyjnym (projektowany art. 112 § 6 p.u.s.p.). Proponowane przez Komisję rozwiązanie byłoby z tego punktu widzenia bardziej spójne i wymagałoby uzupełnienia zadań zgromadzenia przedstawicieli sędziów apelacji przewidzianych w proponowanym art. 36c p.u.s.p. (art. 2 pkt 13 ustawy zmieniającej).

Należałoby także rozważyć, czy nie powinno wprowadzić się terminu na podjęcie stosownej decyzji przez Ministra Sprawiedliwości – np. w terminie miesiąca od przedstawienia wszystkich kandydatur – a także rozwiązań regulujących kwestię przekroczenia tego terminu.

Negatywnie w przedstawionym projekcie należy zaś ocenić brak przepisu, który dotyczyłby możliwego odwołania rzeczników przed upływem kadencji (brak odpowiednika art. 112 § 8 p.u.s.p.). Mogą przecież istnieć sytuacje, które wymagają, aby Minister Sprawiedliwości miał uprawnienie do odwołania tych osób. Podkreślić przy tym należy, iż takie uprawnienia powinny być ściśle i precyzyjnie określone, aby ograniczyć możliwość ich nagannej instrumentalizacji.

Nie budzą zastrzeżeń przepisy art. 8-11 projektu ustawy zmieniającej (przepisy przejściowe).

III. Wnioski końcowe

- A. Z uwagi na ww. zastrzeżenia oraz szczątkowość regulacji, Komisja **opiniuje negatywnie** przedstawiony projekt ustawy zmieniającej. Kompleksowość kwestii odpowiedzialności dyscyplinarnej wymaga łącznego potraktowania zarówno materialnych podstaw tej odpowiedzialności, jak i procesu pociągania do odpowiedzialności, w tym sposobu ukształtowania ustroju sądownictwa dyscyplinarnego oraz postępowania przed nim.
- B. Zakres proponowanych ustawą zmieniającą zmian w przepisach postępowania dyscyplinarnego nie ma żadnego związku z celem ustawy wyrażonym w tytule, albowiem wyrok ETPC w sprawie Wałęsa przeciwko Polsce nie odnosił się do postępowań dyscyplinarnych. Nie ma więc powodów, dla których w projekcie ustawy zmieniającej, której przedmiot został tak określony, znalazły się regulacje z obszaru postępowania dyscyplinarnego i to w bardzo ograniczonym zakresie.
- C. Obecnie proponowana regulacja w ogóle nie dotyczy kwestii kluczowych w kontekście odpowiedzialności dyscyplinarnej sędziów, tj. kwestii podstaw i

zakresu odpowiedzialności dyscyplinarnej sędziów (por. wyrok TSUE z dnia 5 czerwca 2023 r. w sprawie C-204/21) czy też proceduralnych. Dotyczy to w szczególności braku sposobu ukształtowania w systemie dyscyplinarnym sędziów oraz prokuratorów sądu drugiej instancji, którym obecnie jest Izba Odpowiedzialności Zawodowej SN, choć – co wskazywano chociażby w uzasadnieniu projektów ustaw przedstawionych przez Komisję w dniu 3 lutego 2025 r. oraz w opinii Komisji z dnia 15 kwietnia 2025 r. – organ ten nie tylko nie ma atrybutu niezależnego i bezstronnego sądu ustanowionego ustawą. Co więcej, większość osób w nim orzekających nie może wydawać orzeczeń jako sąd w rozumieniu Konstytucji RP, Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności czy Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej.

- D. Celowe byłoby więc opracowanie kompleksowego projektu dotyczącego odpowiedzialności dyscyplinarnej sędziów, a zatem także wykonującego wyrok TSUE z dnia 5 czerwca 2023 r. C-204/21, zawierającego jednocześnie zagadnienia materialnoprawne, a także ustrojowe i procesowe (w tym określające sposób powołania sądu drugiej instancji, tryb jego obsadzenia oraz sposób przydziału spraw). Całościowe opracowanie tej problematyki jawi się jako konieczne. Propozycje w tym zakresie zostały wskazane przez Komisję w projektach ustaw przedstawionych w dniu 3 lutego 2025 r. oraz kierunkowo w niniejszej opinii jak i wcześniejszej, z dnia 15 kwietnia 2025 r. Taka całościowa regulacja powinna być przedmiotem odrębnych prac legislacyjnych.
- E. Komisja stoi na stanowisku, że w opiniowanym projekcie jako jedyna mogłaby się ostać kwestia sposobu powołania Rzecznika Dyscyplinarnego Sędziów Sądów Powszechnych i Sędziów Sądów Wojskowych oraz ich zastępców, albowiem dotyczy ona kwestii ustrojowej i wpisuje się w uprawnienia organów samorządu sędziowskiego, choć z koniecznymi korektami wskazanymi wyżej.
- F. Jeżeli zaś przedłożony Komisji projekt zachowa zakres zaproponowanej regulacji, to niezbędne jest uwzględnienie wyżej sformułowanych uwag szczegółowych, aby zachować spójność i konsekwencję przedstawionej

koncepcji, zwłaszcza w zakresie konstrukcji organów postępowania dyscyplinarnego.

- G. Na zakończenie opinii Komisja zaznacza także, iż w dużej mierze opiniowanie przez nią po raz kolejny tego samego rozwiązania jest niecelowe. Ocena merytoryczna w tym zakresie była już przedstawiona w opinii z dnia 15 kwietnia 2025 r., a powielenie w projekcie rozwiązań bez uwzględnienia wcześniejszych uwag i bez przedstawienia w tym zakresie argumentacji może wskazywać na brak analizy takiej opinii.